

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 146**

din 19 martie 2024

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 6 [cu referire la art. 9² alin. (1) lit. c), la art. 9² alin. (2), coroborat cu alin. (1) lit. b) al aceluiași articol, și la art. 9³ din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale], ale art. I pct. 7 (cu referire la art. 10 din Legea nr. 241/2005), ale art. I pct. 8 (cu referire la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005), ale art. II pct. 1 și ale art. III pct. 1 din Legea privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și a Legii privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în ansamblul său

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a Legii privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, obiecție formulată de un număr de 54 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și deputați neafiliați.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 9.443 din 20 decembrie 2023 și constituie obiectul Dosarului nr. 3.600 A/2023.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate, autorii acesteia invocă atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă.

(1) Critici de neconstituționalitate extrinsecă

4. Cu privire la neconstituționalitatea extrinsecă a legii supuse controlului de constituționalitate, autorii obiecției susțin că statul de drept se întemeiază pe domnia legii, iar respectarea de către cele două Camere ale Parlamentului a dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România. Se arată că, pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, Regulamentul Camerei Deputaților și Regulamentul Senatului prevăd — la art. 70 alin. (2), respectiv la art. 89 alin. (2) —, termene precise de 5 zile și, respectiv, de 3 zile de la data la care comisiile de specialitate avizează, prin raport, legea ce urmează a fi dezbătută, până la dezbaterea acesteia în plenul fiecărei Camere. Se susține că aceste dispoziții regulamentare sunt imperative, dar că au fost încălcate prin procedura de adoptate a legii supuse controlului de constituționalitate.

5. În acest sens, se arată că, la data de 18 decembrie 2023, legea analizată a primit raport favorabil de la Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului, iar, după doar câteva ore, în aceeași zi (18 decembrie 2023), a fost emis raportul acestei comisii, iar proiectul de lege a fost adoptat de Senat.

6. Totodată, în ședința Senatului, după ce proiectul fusese supus la vot și nu întrunise numărul de voturi necesar pentru adoptare, acesta a fost supus la vot din nou (cu încălcarea dispozițiilor regulamentare, care nu prevăd această procedură), după ce au mai fost chemați în sală senatori care lipsiseră.

7. Se menționează că, deși au existat și amendamente depuse, procedura parlamentară de adoptare a legii criticate a fost una exagerat de rapidă, nefiind permisă nicio dezbateră adecvată, atentă sau serioasă, în ciuda multiplelor solicitări făcute de către o parte dintre parlamentari (aspect ce poate fi verificat în înregistrările ședințelor comisiilor raportoare și ale plenului Camerei Deputaților, respectiv al Senatului, disponibile pe site). Se subliniază că această dezbateră trebuia să aibă loc în condiții optime, nu doar în cadrul comisiilor, ci și în plenul Camerei Deputaților și al Senatului; or, în cazul de față, deputații și senatorii nu au avut nici măcar 2—3 ore înaintea desfășurării ședințelor de plen pentru studierea rapoartelor referitoare la legea supusă procedurii de adoptare.

8. Astfel, se arată că, în fapt, în data de 18 decembrie 2023, membrii Comisiei pentru buget, finanțe și bănci de la Camera Deputaților au fost convocați la ora 23,00 pentru o ședință a acestei comisii, în care a fost dezbătută legea criticată, și că acest cadru temporal restrâns a împiedicat un proces adecvat de analiză și dezbateră, respectiv exercitarea de către deputați a dreptului de a-și îndeplini sarcinile constituționale, aspect care este esențial din perspectiva îndeplinirii responsabilității a mandatului legislativ. Mai mult, se susține că reprezentantul Ministerului Finanțelor a precizat că a trimis un document conținând observații relevante cu privire la proiectul analizat, care însă nu a fost distribuit niciodată deputaților, limitând astfel accesul la informații importante și relevante pentru acordarea unui vot în cauză. În continuare, convocarea oficială și amendamentele depuse au fost trimise prin e-mail cu doar câteva minute înainte de ședință, respectiv la orele 10,13 și 10,22 în dimineața zilei de 19 decembrie 2023, iar la ora 10,30 în aceeași zi raportul a fost votat prin intermediul aplicației Zoom.

9. Așadar, ședința a fost convocată cu mai puțin de 24 de ore înainte de desfășurarea ei, cu încălcarea dispozițiilor art. 53 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților, conform cărora convocarea ședințelor comisiei se face cu cel puțin 24 de ore înainte de către președintele acesteia sau, în lipsa lui, de un vicepreședinte care îi înlocuiește.

10. De asemenea, se arată că în plenum Camerei Deputaților s-a votat desfășurarea ședinței Comisiei juridice, de disciplină și imunități în același timp cu desfășurarea ședinței plenului acestei Camere, în format hibrid [aspect ce încalcă dispozițiile art. 54 alin. (1) și (2) din Regulamentul Camerei Deputaților], dar că nu a fost posibilă (din punct de vedere tehnic) participarea la ședință a deputaților prezenți fizic, întrucât sala nu a fost conectată la aplicația Zoom.

11. Totodată, se susține că în procedura de adoptare a legii criticate de către Camera Deputaților au fost încălcate prevederile regulamentare privind cvorumul, respectiv dispozițiile art. 53 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, și că acest mod de a proceda nu numai că a încălcat dreptul deputaților de a participa efectiv și informat la procesul legislativ, dar a subminat și principiile democratice referitoare la transparență și la deliberare.

12. Se menționează, totodată, că, pentru adoptarea unui amendament, după închiderea dezbatelor în plenum Camerei Deputaților, în timpul procedurii de supunere la vot, amendamentul a fost enunțat oral de la pupitru și că, deși se susținuse că ar fi fost vorba de un amendament respins de Comisia juridică, de disciplină și imunități, textul enunțat oral era diferit de cel din raport, încălcându-se astfel dispozițiile art. 108 alin. (3) și (4) din Regulamentul Camerei Deputaților.

13. Se arată că dezbaterile legii criticate, atât în ședința plenului Camerei Deputaților, cât și în ședința plenului Senatului, a avut loc în aceleași zile în care au fost adoptate rapoartele de către comisiile raportoare, aspect ce constituie o încălcare a dispozițiilor Constituției, deoarece nici deputații și nici senatorii care nu au fost membri ai comisiilor nu au avut posibilitatea obiectivă de a-și forma opinia asupra propunerii legislative adoptate cu amendamente, aflându-se în situația de a-și exercita dreptul de vot fără a putea cunoaște conținutul proiectului de lege. Astfel, având în vedere că a existat o imposibilitate obiectivă de analiză a raportului în timpul dintre publicarea lui și votul final, deputații și senatorii și-au exercitat dreptul de vot cu privire la legea criticată bazându-se exclusiv pe recomandarea grupului parlamentar.

14. Se face trimitere la art. 74 alin. (5) și art. 75 alin. (1) din Constituție, din care rezultă că propunerile legislative nu trebuie să fie adoptate sau respinse în mod formal, ci trebuie dezbătute în mod real, atât la prima Cameră sesizată, cât și în Camera decizională, ceea ce nu s-a întâmplat în cazul legii criticate.

15. Se susține că încălcarea dispozițiilor art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și ale art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului atrage implicit și încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), coroborate cu cele ale art. 69 alin. (1) din Constituție, referitoare la exercitarea mandatului reprezentativ de către parlamentari. Se mai arată că procedura de adoptare a legii supuse controlului de constituționalitate încalcă și dispozițiile art. 76 alin. (3) din Constituție.

16. Se face trimitere la jurisprudența Curții Constituționale, respectiv la Decizia nr. 261 din 5 mai 2022, paragraful 73, la Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, paragraful 32, și la Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, paragraful 85.

17. Se conchide că legea criticată contravine prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), ale art. 69 alin. (1), ale art. 73, ale art. 74 alin. (5), ale art. 75 alin. (1) și (3) și ale art. 76 alin. (3) din Constituție, fiind neconstituțională în ansamblul său.

18. O altă critică de neconstituționalitate extrinsecă vizează modificările legislative prevăzute de legea criticată referitoare la organizarea și competența parchetelor, domeniu de reglementare prevăzut la art. 73 alin. (3) lit. l) din Constituție, fiind invocate, în acest sens, deciziile Curții Constituționale nr. 128 din 6 martie 2019 și nr. 139 din 13 martie 2019.

19. Mai mult, luând în considerare faptul că Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, asupra cărora sunt operate modificări prin legea criticată, a fost adoptată de Senat, în calitate de Cameră decizională, rezultă, fără echivoc, faptul că legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 78/2016 trebuia să fie supusă aceleiași proceduri de adoptare; însă, contrar dispozițiilor art. 73 alin. (3) lit. l) din Constituție, legea criticată a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională.

(2) Critici de neconstituționalitate intrinsecă

20. În ceea ce privește pretinsa neconstituționalitate intrinsecă a legii criticate, se arată că, prin conținutul său normativ, aceasta încalcă standardele de calitate a legii, reglementate la art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, precum și în cuprinsul Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, care, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, constituie un veritabil criteriu de constituționalitate prin raportare la normele constituționale anterior referite. Se face trimitere la considerentele deciziilor Curții Constituționale nr. 139 din 13 martie 2019, nr. 681 din 21 octombrie 2021, nr. 26 din 18 ianuarie 2012 și nr. 473 din 21 noiembrie 2013. Sunt invocate, totodată, Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, Decizia nr. 90 din 7 februarie 2012, Decizia nr. 240 din 3 iunie 2020, Decizia nr. 504 din 30 iunie 2020, Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, Decizia nr. 836 din 13 decembrie 2018, Decizia nr. 187 din 17 martie 2021, Decizia nr. 478 din 8 iulie 2021 și Decizia nr. 688 din 21 octombrie 2021, precum și Hotărârea din 9 decembrie 2008, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Viașu împotriva României*.

21. În argumentarea motivelor de neconstituționalitate mai sus arătate, se susține că art. I pct. 6 din legea criticată reglementează, la art. 92 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, o infracțiune prin care incriminează fapta de prezentare a unor declarații corecte, având ca scop neplata TVA, reglementare care este ambiguă, întrucât prezentarea declarațiilor corecte nu poate avea un caracter fraudulos. Se susține că cerința clarității legii penale ar trebui să fie cu atât mai mult respectată prin norma criticată cu cât pedeapsa prevăzută pentru comiterea acestei fapte este închisoarea de la 7 la 15 ani.

22. Se arată, totodată, că, prin alin. (2) al art. 92, coroborat cu alin. (1) lit. b) al aceluiași articol din Legea nr. 241/2005, este incriminată tentativa la o infracțiune al cărei element material constă într-o omisiune — nedivulgarea de informații. Or, se arată că faptele comise prin omisiune nu sunt susceptibile de tentativă, iar o astfel de reglementare va da naștere unor abuzuri.

23. În ceea ce privește art. 93 din Legea nr. 241/2005, se arată că acesta incriminează operațiunea de creditare efectuată, în mod direct sau indirect, de către orice persoană fizică, având drept scop efectuarea unor plăți cu sume de bani care provin din omisiunea evidențierii în actele contabile a operațiunilor comerciale efectuate și/sau a veniturilor realizate, a unuia sau mai multor contribuabili. Se susține că maniera de reglementare a acestei infracțiuni este una ambiguă, norma criticată prevăzând pedeapsa cu închisoarea pentru fapte neclar definite, cum ar fi operațiunea de creditare indirectă — un termen vag care nu este definit legal. Se susține că acțiunea astfel incriminată constituie o faptă de spălare a banilor, textul criticat

suprapunându-se cu infracțiunea prevăzută de art. 49 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, care, deși este sancționată cu aceeași pedeapsă penală, are, conform legii criticate, un regim juridic diferit, atât sub aspectul prescripției răspunderii penale, cât și sub aspectul competenței organelor de urmărire penală și a instanțelor de a soluționa cauzele penale (astfel, potrivit legii criticate, tribunalul e competent să soluționeze doar cauzele ce au ca obiect comiterea faptelor prevăzute la art. 9 din Legea nr. 241/2005).

24. Cu privire la dispozițiile art. I pct. 7 din legea criticată, care modifică art. 10 din Legea nr. 241/2005, se arată că acestea, prin reglementarea unor cauze de nepedepsire, respectiv de reducere a pedepselor, produc un efect contrar celui prevăzut în expunerea de motive a legii criticate, încurajând săvârșirea faptelor penale. Se susține că, astfel, soluțiile legislative adoptate prin legea criticată sunt nejustificate, iar expunerea de motive a acesteia este, atât formal, cât și substanțial, neconformă prin raportare la exigențele normelor de tehnică legislativă prevăzute în cuprinsul Legii nr. 24/2000, aspect ce contravine dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție. Se arată că, prin textele criticate, făptuitorii vor fi încurajați, în realitate, să comită și mai multe fapte de evaziune fiscală, întrucât plata de către aceștia a unor sume de bani are ca efect incidența cauzelor de nepedepsire reglementate prin legea ce constituie obiectul sesizării. Se susține că acest regim juridic contravine principiului egalității în drepturi, prevăzut la art. 16 alin. (1) din Constituție.

25. Un alt argument de neconstituționalitate formulat de autorii sesizării are în vedere caracterul ambiguu al dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 241/2005, mai sus menționat, articol despre care se afirmă că reglementează, prin cea de-a doua ipoteză a sa, o circumstanță atenuantă, fără a stabili raportul dintre aceasta și prevederile art. 75 alin. (1) lit. d) și ale art. 76 alin. (1) din Codul penal.

26. Se susține, totodată, că și sintagma „același prejudiciu”, din cuprinsul prevederilor art. 10 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 241/2005, este lipsită de claritate, precizie și previzibilitate, neputându-se înțelege din interpretarea normei juridice criticate dacă prejudiciul la care aceasta se referă este prejudiciul total, cauzat prin fapta de evaziune fiscală, sau este prejudiciul de până în 1.000.000 euro, avut în vedere pentru aplicarea cauzei de nepedepsire. Se arată, de asemenea, că textul criticat creează discriminare, întrucât stabilește procente diferite (de 25%, 50% și, respectiv, 100%) din prejudiciul produs ce pot fi plătite pentru a beneficia de cauza de nepedepsire reglementată.

27. Referitor la dispozițiile art. I pct. 8 din legea criticată, care introduc, în cuprinsul Legii nr. 241/2005, art. 101, se arată că acestea stabilesc un reper temporal de începere a curgerii termenului de prescripție a răspunderii penale în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală, reper care condiționează începerea curgerii termenului de prescripție de sesizarea organului fiscal sau a organului de urmărire penală. Se susține că, pentru aceste motive, termenul astfel reglementat devine unul arbitrar, lipsit de predictibilitate, care este prelungit în mod artificial. Se susține, totodată, că o astfel de reglementare este foarte diferită de cea din cuprinsul Codului penal și ar fi trebuit realizată prin instituirea unei derogări de la dispozițiile acestuia, aspect care a fost semnalat și în avizul Consiliului Legislativ.

28. Se mai susține că dispozițiile art. II pct. 1 și ale art. III pct. 1 din legea criticată suprapun competențele Direcției de

Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism cu cele ale Direcției Naționale Anticorupție, aspect care dă naștere unor ambiguități procedurale și, prin urmare, unor operațiuni de declinare a competenței unui parchet special în favoarea celuilalt, fapt care va genera tergiversări în soluționarea cauzelor penale având ca obiect infracțiuni de evaziune fiscală. Se face trimitere la jurisprudența Curții Constituționale, respectiv la deciziile nr. 2 din 15 ianuarie 2014 și nr. 392 din 6 iunie 2017.

29. Președintele Camerei Deputaților apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

30. Referitor la criticile de neconstituționalitate extrinsecă formulate de autorii sesizării, se arată că acestea sunt neîntemeiate, fiind invocate soluția și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 187 din 4 aprilie 2023, paragrafele 43 și 44, precum și cele ale Deciziei Curții Constituționale nr. 261 din 5 mai 2022, paragraful 63. Se arată, totodată, că, potrivit principiului autonomiei regulamentare, Parlamentul își stabilește organizarea și desfășurarea propriei activități, cu respectarea normelor constituționale aplicabile, fiind invocate Decizia Curții Constituționale nr. 44 din 8 iulie 1993 și Decizia Curții Constituționale nr. 85 din 13 februarie 2019, paragraful 67. Se mai susține că argumentul de neconstituționalitate extrinsecă formulat de autorii sesizării, conform căruia în plenul Camerei Deputaților nu pot fi depuse amendamente de fond, nu este întemeiat, având în vedere că amendamentele susținute în plen au fost formulate inițial în cadrul comisiilor de specialitate, unde au fost respinse, iar cele formulate direct în plenul Camerei Deputaților au vizat aspecte referitoare la respectarea normelor de tehnică legislativă. Este invocată, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 521 din 5 octombrie 2023, paragraful 44.

31. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă formulate în prezenta cauză, se susține că textele criticate sunt clare, precise și previzibile, fiind în acord atât cu dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cât și cu prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5).

32. Cu privire la dispozițiile art. 9² din Legea nr. 241/2005, se arată că acestea reprezintă transpunerea în legislația națională a dispozițiilor art. 3 alin. (2) lit. d) din Directiva (UE) 2017/1.371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal.

33. Referitor la dispozițiile art. 9³ din Legea nr. 241/2005, se arată că sintagma „în mod direct/indirect” din cuprinsul acestora este folosită, în mod frecvent, atât în Codul penal, cât și în legile speciale, aceasta fiind conformă cu prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5); sunt indicate, drept exemplu, art. 204, 205 și 206 din Codul penal. Se susține, totodată, că deosebirea calitativă dintre cele două modalități ale intenției este evidentă și prezintă o mare utilitate practică; aceasta întrucât o infracțiune săvârșită cu intenție directă prezintă un pericol social mai ridicat decât una similară, comisă cu intenție indirectă.

34. Cu privire la critica de neconstituționalitate referitoare la art. 10 din Legea nr. 241/2005, se arată că aceasta este neîntemeiată, fiind invocată jurisprudența Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 932 din 14 decembrie 2006, Decizia nr. 512 din 30 iunie 2020, paragraful 18, Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021, paragraful 19, Decizia nr. 619 din 22 septembrie 2020, paragrafele 16 și 20, precum și Decizia nr. 1.196 din 30 septembrie 2010.

35. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate formulate cu privire la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005, se susține că acest articol prevede o regulă cu caracter special referitoare la cursul termenului de prescripție a răspunderii penale și se arată că, potrivit principiilor dreptului, legea generală se aplică în orice materie și în toate cazurile, mai puțin în acelea în care legiuitorul a stabilit un regim special și derogatoriu, instituind în anumite materii reglementări speciale, prioritare față de norma de drept comun. Se menționează că regula priorității în aplicare a normei speciale decurge din însăși finalitatea adoptării ei, demonstrând intenția legiuitorului de a déroga de la norma generală, prin prevederi de strictă interpretare și aplicare. Se face trimitere la dispozițiile art. 15 din Legea nr. 24/2000. Se arată că prevederile legii criticate, calificate ca norme speciale, déroga de la normele penale generale, acestea fiind doar completate cu cele ale Codului penal, ale Codului de procedură penală, ale Codului fiscal și cele ale Codului de procedură fiscală.

36. Referitor la critica de neconstituționalitate ce vizează dispozițiile art. II pct. 1 și ale art. III pct. 1 din legea criticată, se arată că, în mod contrar susținerilor autorilor sesizării, acestea nu suprapun competenței Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism competența Direcției Naționale Anticorupție, în privința investigării infracțiunilor de evaziune fiscală reglementate prin legea ce constituie obiectul controlului de constituționalitate, întrucât, conform art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea unor acte normative, este de competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism săvârșirea infracțiunilor, indiferent de calitatea persoanei, în cazul în care au intrat în scopul unui grup infracțional organizat în sensul prevăzut la art. 367 alin. (6) din Codul penal. Prin urmare, se susține că, atunci când această ultimă condiție nu este îndeplinită, investigarea infracțiunilor reglementate prin legea criticată va fi de competența Direcției Naționale Anticorupție.

37. Președintele Senatului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

38. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie, conform actului de sesizare, Legea privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (PI-x nr. 805/2023). Din analiza obiecției de neconstituționalitate, Curtea reține însă că aceasta vizează, în realitate, dispozițiile art. I pct. 6 [cu referire la art. 92 alin. (1) lit. c), la art. 92 alin. (2) coroborat cu alin. (1) lit. b) al aceluiași articol și la art. 93 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale], ale art. I pct. 7 (cu referire la art. 10 din Legea nr. 241/2005), ale art. I pct. 8 (cu referire la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005), ale art. II pct. 1 și ale art. III pct. 1 din Legea privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și Legea privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii

fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în ansamblul său.

39. Dispozițiile legale criticate au următorul cuprins:

— Art. I: „*Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 27 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: (...)*”

6. După articolul 9¹ se introduc două noi articole, art. 9² și 9³, cu următorul cuprins:

«Art. 9². — (1) *Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi orice acțiune comisă în cadrul unor scheme frauduloase având ca efect diminuarea cu cel puțin 1.000.000 euro, în echivalentul monedei naționale, a resurselor bugetului de stat, prin:*

a) *utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, documente electronice false, incorecte sau incomplete privind TVA;*

b) *nedivulgarea în mod intenționat de informații privind TVA, atunci când aceste informații trebuie divulgate potrivit legii;*

c) *prezentarea de declarații corecte, declarații electronice corecte privind TVA pentru a masca în mod fraudulos neplata sau constituirea unor drepturi necuvenite la rambursări de TVA.*

(2) *Tentativa la infracțiunea prevăzută la alin. (1) se pedepsește.*

Art. 9³. — *Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi sau cu amendă operațiunea de creditare efectuată în mod direct sau indirect de către orice persoană fizică, având drept scop efectuarea unor plăți cu sume de bani care provin din omisiunea evidențierii în actele contabile a operațiunilor comerciale efectuate și/sau a veniturilor realizate a unuia sau mai multor contribuabili.»*

7. *Articolul 10 se modifică și va avea următorul cuprins:*

«Art. 10. — (1) *În cazul săvârșirii unei infracțiuni prevăzute la art. 61, art. 8 sau 9, dacă până la expirarea unui termen de maximum 30 de zile de la finalizarea controlului efectuat de organele competente, în urma căruia se individualizează un prejudiciu datorat bugetului general consolidat de până la 1.000.000 euro, prejudiciul majorat cu 15% din valoarea acestuia, la care se adaugă dobânzile și penalitățile este acoperit integral, prin plată efectivă, fapta nu se pedepsește. În acest caz, organele competente nu sesizează organele de urmărire penală.*

(2) *În cazul săvârșirii unei infracțiuni prevăzute la art. 61, art. 8 sau 9, dacă până la primul termen de judecată, prejudiciul cauzat este acoperit integral, prin plată efectivă, limitele pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate. Dacă prejudiciul cauzat și recuperat în aceste condiții este de până la 1.000.000 euro inclusiv, în echivalentul monedei naționale, se poate aplica pedeapsa cu amenda. În cazul săvârșirii unei infracțiuni prevăzute la art. 61, art. 8 sau 9, dacă ulterior primului termen de judecată și până la judecarea definitivă a cauzei, prejudiciul cauzat este acoperit integral, prin plată efectivă, limitele pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc cu o treime. Prejudiciul se va determina în temeiul unei expertize de specialitate. Suspectul sau inculpatul au dreptul de a participa la efectuarea expertizei. Dispozițiile art. 172—180 din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător. Despre dispunerea expertizei va fi încunoscînt suspectul sau inculpatul, persoana fizică sau persoana juridică prin reprezentant, după caz, dându-i acestuia timpul necesar pentru exercitarea deplină a drepturilor sale procesuale.*

(3) În cazul săvârșirii unei infracțiuni prevăzute la art. 61, art. 8 sau 9, prin care s-a cauzat un prejudiciu care nu depășește 1.000.000 euro, în echivalentul monedei naționale, dacă în cursul urmăririi penale, prejudiciul cauzat majorat cu 25% din valoarea acestuia, la care se adaugă dobânzile și penalitățile este acoperit integral, prin plata efectivă, fapta nu se pedepsește, aplicându-se dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală. Dacă în cursul procedurii camerei preliminare sau al judecății, până la pronunțarea unei hotărâri în primă instanță, același prejudiciu majorat cu 50% din valoarea acestuia, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, prin plata efectivă, fapta nu se pedepsește, aplicându-se dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală. Dacă în cursul judecății în apel, până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, același prejudiciu majorat cu 100% din valoarea acestuia, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, prin plata efectivă, fapta nu se pedepsește, aplicându-se dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (2).

(5) Dacă persoana care a săvârșit una dintre infracțiunile prevăzute la art. 61, art. 8 sau 9 aduce la cunoștința organelor de urmărire penală sau organelor fiscale infracțiunea comisă, în timp ce aceasta se află în derulare sau în termen de cel mult un an de la data epuizării activității infracționale și mai înainte ca organele de urmărire penală să fi fost sesizate cu privire la aceasta și, ulterior, înlesnește aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor participanți la comiterea infracțiunii, limitele speciale se reduc la jumătate.

(6) Dispozițiile prevăzute la alin. (1) și (2) nu se aplică dacă făptuitorul a mai săvârșit o infracțiune prevăzută de prezenta lege într-un interval de 5 ani de la comiterea faptei pentru care a beneficiat de prevederile alin. (1) sau (2).»

8. După articolul 10 se introduce un nou articol, art. 101, cu următorul cuprins:

«Art. 101. — În cazul infracțiunilor prevăzute de prezenta lege, termenul de prescripție al răspunderii penale începe să curgă de la data sesizării organului fiscal sau de la data sesizării organului de urmărire penală, dar nu mai târziu de 10 ani de la data comiterii infracțiunii.»

— Art. II pct. 1: „Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 938 din 22 noiembrie 2016, aprobată cu modificări prin Legea nr. 120/2018, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 11 alineatul (1) punctul 1, după litera c) se introduce o nouă literă, lit. d), cu următorul cuprins: «d) infracțiunile prevăzute de art. 8, 9 și 92 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările și completările ulterioare, dacă în cauză, indiferent de numărul infracțiunilor concurente, s-a produs o pagubă materială mai mare de 10 milioane de lei.»

— Art. III pct. 1: „Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 11 aprilie

2002, aprobată cu modificări prin Legea nr. 503/2002, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 13, după alineatul (3) se introduc două noi alineate, alin. (31) și (32), cu următorul cuprins:

«(31) Sunt de competența Direcției Naționale Anticorupție, indiferent de calitatea persoanei, infracțiunile prevăzute la art. 8, 9 și 92 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările și completările ulterioare, dacă în cauză, indiferent de numărul infracțiunilor concurente, s-a produs o pagubă materială mai mare de 10 milioane de lei.

(32) Procurorii din cadrul Direcției Naționale Anticorupție pot efectua urmărirea penală cu privire la infracțiunea de spălare a banilor, inclusiv autonom, dacă banii, bunurile și valorile care au făcut obiectul spălării banilor provin din săvârșirea infracțiunilor date în competența aceleiași direcții.»

40. Dispozițiile constituționale pretins încălcate sunt cele ale art. 1 alin. (3)—(5) cu privire la statul de drept în componenta referitoare la securitatea juridică a persoanei și la calitatea legii, ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, ale art. 69 — Mandatul reprezentativ, ale art. 73 — Categoriile de legi, ale art. 74 alin. (5) cu privire la inițiativa legislativă, ale art. 75 alin. (1) și (3) referitoare la sesizarea Camerelor, ale art. 76 alin. (3) cu privire la adoptarea legilor și a hotărârilor și ale art. 147 — Deciziile Curții Constituționale.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

41. În prealabil examinării obiecției de neconstituționalitate, Curtea are obligația verificării condițiilor de admisibilitate a acesteia, prin prisma titularului dreptului de sesizare, a termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și a obiectului controlului de constituționalitate. Dacă primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, iar constatarea neîndeplinirii uneia dintre ele are efecte dirimante, făcând inutilă analiza celorlalte condiții (Decizia Curții Constituționale nr. 66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 213 din 9 martie 2018, paragraful 38).

42. Obiecția de neconstituționalitate îndeplinește condițiile prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție atât sub aspectul titularilor dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de un număr de 54 de deputați, cât și sub aspectul obiectului, fiind vorba despre o lege adoptată, dar nepromulgată încă. Curtea observă că sesizarea este semnată de deputații anterior menționați, numărul acestora fiind suficient pentru a îndeplini condițiile prevăzute de Constituție pentru sesizarea Curții Constituționale.

43. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de două zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

44. În cauză, propunerea legislativă a fost adoptată de Senat, în calitate de Cameră de reflecție, la data de 18 decembrie 2023, fiind adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, la data de 19 decembrie 2023. Legea a fost depusă la secretarii generali ai celor două Camere în vederea exercitării dreptului de sesizare asupra constituționalității la data de 19 decembrie 2023, a fost trimisă Președintelui României pentru promulgare la data de 21 decembrie 2023, iar la data de 20 decembrie 2023 a fost formulată prezenta obiecție de neconstituționalitate. Prin urmare, având în vedere cele mai sus menționate, Curtea constată că obiecția este admisibilă (a se vedea, în acest sens, și Decizia Curții Constituționale nr. 67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 13 martie 2018, paragraful 70, prima ipoteză).

45. În consecință, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate

(2.1) Critici de neconstituționalitate extrinsecă

46. Referitor la **criticile de neconstituționalitate extrinsecă** invocate în prezenta cauză, Curtea constată că astfel de critici referitoare la parcurgerea procedurii legislative în cadrul fiecărei Camere sesizate au mai fost analizate de Curtea Constituțională printr-o jurisprudență constantă, spre exemplu, prin Decizia nr. 633 din 12 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1020 din 29 noiembrie 2018, și Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019, fiind respinse de instanța de contencios constituțional, ca neîntemeiate.

47. Prin Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, precitată, paragrafele 215 și 216, Curtea a reținut că, potrivit art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/1994, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 26 ianuarie 2024, raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbateră proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenum Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională. Prin aceeași decizie, Curtea a statuat că Regulamentul Camerei Deputaților nu este normă de referință în exercitarea controlului de constituționalitate și că, în conformitate cu jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 250 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 378 din 3 mai 2018, paragraful 45), nerespectarea termenului de depunere a raportului constituie o problemă de aplicare a regulamentelor celor două Camere. Cu alte cuvinte, Curtea a constatat că obiectul criticii de neconstituționalitate îl constituie, de fapt, modul în care, ulterior prezentării raportului, au fost respectate normele și procedurile parlamentare de adoptare a legii. Or, Curtea a statuat că, în măsura în care dispozițiile regulamentare invocate în susținerea criticilor nu au relevanță constituțională, nefiind consacrate expres sau implicit într-o normă constituțională (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 730 din 22 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.043 din 29 decembrie 2017, paragrafele 20—21), aspectele invocate de autorii sesizării nu constituie probleme de constituționalitate, ci de aplicare

a normelor regulamentare (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 307 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 293 din 4 mai 2012).

48. Aceleași aspecte au fost reținute de Curtea Constituțională și prin Decizia nr. 633 din 12 octombrie 2018, precitată, paragrafele 267 și 268, prin care — analizând ipoteza în care legea a fost avizată de comisia specială și, în aceeași zi, a emiterii raportului, a fost dezbătută și aprobată în ședința Camerei Deputaților — a constatat că critica de neconstituționalitate extrinsecă ce vizează nerespectarea termenului regulamentar referitor la difuzarea raportului întocmit de comisia parlamentară cu cel puțin 5 zile înainte de data stabilită pentru dezbateră propunerii legislative în plenum Camerei Deputaților vizează o problemă de aplicare a regulamentelor celor două Camere.

49. Aceste considerente sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în prezenta cauză. În acest sens, Curtea reține că legea criticată a fost adoptată de Senat, ca primă Cameră sesizată, pe data de 18 decembrie 2023, dată la care a fost înregistrată la Camera Deputaților pentru dezbateră, fiind trimisă pentru raport Comisiei pentru buget, finanțe și bănci și Comisiei juridice, de disciplină și imunități. Termenul de depunere a amendamentelor a fost stabilit pe data de 18 decembrie 2023, iar termenul pentru emiteră raportului a fost stabilit pe data de 19 decembrie 2023. Totodată, proiectul a fost trimis spre avizare Comisiei pentru politică economică, reformă și privatizare, Comisiei pentru industrii și servicii și Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale și a fost înscris pe ordinea de zi a plenumului Camerei Deputaților din data de 19 decembrie 2023. La această din urmă dată, fiind depus raportul celor două comisii anterior menționate, proiectul a fost dezbătut și adoptat în plenum Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Pe data de 19 decembrie 2023, legea astfel adoptată a fost depusă la secretarul general al Camerei Deputaților pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii, fiind trimisă Președintelui României pentru promulgare pe data de 21 decembrie 2023. Pe data de 20 decembrie 2023, a fost sesizată Curtea Constituțională cu prezenta obiecție de neconstituționalitate.

50. În ceea ce privește termenele foarte scurte stabilite în cadrul procedurii legislative de adoptare a legii criticate, Curtea reține, pe de o parte, că aceasta a fost adoptată atât de către Senat, cât și de către Camera Deputaților, în procedură de urgență, iar, pe de altă parte, că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale mai sus invocate, nerespectarea termenului de 5 zile dintre data difuzării raportului întocmit de comisia parlamentară/comisiile parlamentare și data stabilită pentru dezbateră propunerii legislative în plenum Camerei Deputaților, prevăzut la art. 69 alin. (2) din Regulamentul acestei Camere, constituie o problemă de aplicare a regulamentului anterefert, și nu o problemă de constituționalitate.

51. Cu alte cuvinte, Curtea constată că **obiectul criticii de neconstituționalitate îl constituie, de fapt, modul în care, ulterior prezentării raportului de către Comisia pentru buget, finanțe și bănci și Comisia juridică, de disciplină și imunități, au fost respectate normele și procedurile parlamentare de adoptare a legii analizate. Or, în măsura în care dispozițiile regulamentare invocate în susținerea criticilor nu au relevanță constituțională, nefiind consacrate expres sau implicit într-o normă constituțională** (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 730 din 22 noiembrie 2017, paragrafele 20—21), aspectele invocate de autorii sesizării nu constituie probleme de constituționalitate, ci de aplicare a

normelor regulamentare (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 307 din 28 martie 2012, precitată).

52. Cu atât mai mult nu au relevanță constituțională, reprezentând aspecte referitoare la aplicarea prevederilor regulamentare, detaliile invocate de autorii sesizării privind desfășurarea ședinței Comisiei juridice, de disciplină și imunități, în format hibrid, imposibilitatea conectării prin aplicația Zoom a membrilor acesteia și la ședința plenului Camerei Deputaților, nedistribuirea către toți membrii Comisiei pentru buget, finanțe și bănci a unui document conținând observații relevante referitoare la proiectul legii emis de Ministerul Finanțelor și intervalele (calculate în ore și minute) dintre ședințele care au avut loc în cadrul procedurii legislative. Din aceeași sferă, a interpretării și aplicării regulamentelor Camerelor Parlamentului, face parte și modalitatea desfășurării votului în plenul Camerei Deputaților. Așadar, toate aspectele anterior menționate vizează probleme de natură legală infraconstituțională, respectiv regulamentară, motiv pentru care acestea nu pot constitui obiectul controlului de constituționalitate.

53. Pentru aceste motive, legea criticată nu încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) raportate la cele ale art. 69 alin. (1) din Constituție.

54. În ceea ce privește critica privind adoptarea de către Senat, ca primă Cameră sesizată, și de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a dispozițiilor art. II și III din legea criticată — referitoare la competența parchetelor speciale de a realiza urmărirea penală în cazul infracțiunilor prevăzute prin Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale —, în condițiile în care acestea, conform art. 75 alin. (1) din Constituție, ar fi trebuit supuse spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, Curtea constată că prevederile art. II și III anterior menționate au fost adoptate de Camera Deputaților în forma adoptată de Senat. Or, în aceste condiții, nu a fost necesară procedura „întoarcerii legii” prevăzută la art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție, dispozițiile constituționale anterior menționate fiind pe deplin respectate. Curtea menționează, în acest sens, că, potrivit art. 75 alin. (4) din Legea fundamentală, în cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alin. (1) al aceluiași art. 75, intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord; în caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență.

55. Pentru aceste motive, Legea privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative nu contravine prevederilor constituționale ale art. 69 alin. (1), ale art. 75 alin. (1) și (3) și ale art. 76 alin. (3) și, prin urmare, nici prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

(2.2) Critici de neconstituționalitate intrinsecă

56. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate potrivit căreia art. I pct. 6 din lege este lipsit de claritate, precizie și previzibilitate întrucât prezentarea unor declarații corecte nu poate avea un caracter ilicit, Curtea reține că, în scopul acoperirii prin sfera reglementării a tuturor formelor de comitere a infracțiunilor de evaziune fiscală ce formează obiectul art. 92 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, legiuitorul a incriminat, prin textul criticat, o formă de fraudă la lege (sau fraudă legii). Aceasta din urmă constă, *lato sensu*, într-o acțiune ilegitimă, dar corectă din perspectiva dreptului obiectiv, făcută de o persoană cu scopul de a eluda aplicarea normelor juridice, respectiv pentru a dobândi un drept pe care nu îl are, pentru a promova

în mod ilegal un anumit interes sau, nu în ultimul rând, pentru a beneficia de reglementări juridice mai favorabile. *Stricto sensu*, fraudă la lege există în acele cazuri în care subiectul de drept se sustrage aplicării unei norme obligatorii prin utilizarea unui mijloc eficace, care face rezultatul inatacabil din punctul de vedere al dreptului pozitiv. Astfel, fraudă legii poate consta și în fapta unei persoane de a profita de facilitățile oferite de o legislație suplă, prin crearea artificială a unei situații juridice licite, din dorința cel puțin principală, dacă nu exclusivă, de a eluda o normă juridică sau de a nesocoti ordinea de drept în ansamblul ei.

57. Din această sferă, a fraudei la lege, fac parte și faptele incriminate, prin art. I pct. 6 din legea criticată, la art. 92 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005, dispozițiile legale anterior menționate fiind formulate într-o manieră generală și sintetică ce permite încadrarea în sfera de aplicare a normei analizate a tuturor faptelor constând în prezentarea unor declarații corecte, în formă fizică sau electronică, pentru a masca în mod fraudulos neplata sau constituirea unor drepturi necuvenite la rambursări de TVA.

58. Așadar, norma de incriminare criticată constituie o aplicație a noțiunii de fraudă la lege în domeniul evaziunii fiscale realizate prin operațiuni legale de plățile și rambursările TVA, nefiind contrară exigențelor referitoare la calitatea legii și, prin urmare, dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5).

59. Cu privire la critica de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile art. I pct. 6 din lege, Curtea constată că prevederile alin. (2) al art. 92 din Legea nr. 241/2005 pedepsesc tentativa la infracțiunile reglementate la alin. (1) al aceluiași articol. Aceste infracțiuni constau în utilizarea sau prezentarea de declarații ori documente false, documente electronice false, incorecte sau incomplete privind TVA [art. 92 alin. (1) lit. a)]; nedivulgarea în mod intenționat de informații privind TVA, atunci când aceste informații trebuie divulgate potrivit legii [art. 92 alin. (1) lit. b)]; prezentarea de declarații corecte, declarații electronice corecte privind TVA pentru a masca în mod fraudulos neplata sau constituirea unor drepturi necuvenite la rambursări de TVA [art. 92 alin. (1) lit. c)].

60. Dintre variantele alternative anterior enumerate ale infracțiunii de evaziune fiscală prevăzute la art. 92 alin. (1) din Legea nr. 241/2005, cea reglementată la lit. b) constă într-o faptă omisivă.

61. Referitor la tentativa la infracțiunile comise prin omisiune, prin Decizia nr. 458 din 22 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 890 din 13 noiembrie 2017, paragrafele 36 și 41 — prin care Curtea a constatat că dispozițiile art. 15 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000, raportate la art. 132 din același act normativ, cu referire la infracțiunea de abuz în serviciu, sunt neconstituționale — s-a reținut, în esență, că este unanim admis faptul că există infracțiuni care, fie din cauza elementului subiectiv, fie din cauza celui material, nu pot fi săvârșite în forma tentativei, una dintre acestea fiind și infracțiunea ce presupune o inacțiune.

62. Cu toate acestea, interpretând semantic dispozițiile legale criticate, Curtea observă că acestea reglementează o singură infracțiune, cu variante alternative de săvârșire, și nu mai multe infracțiuni distincte, motiv pentru care, în mod logic, trimiterea prevăzută la art. 92 alin. (2) din Legea nr. 241/2005 se referă la dispozițiile alin. (1) lit. a) și c) ale articolului anterior menționat.

63. Pentru aceste motive, prevederile art. I pct. 6 din lege sunt clare, precise și previzibile, fiind în acord cu dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție.

64. Referitor la critica de neconstituționalitate privind dispozițiile art. I pct. 6 din lege, Curtea reține că, într-adevăr sintagma „creditare indirectă” nu este definită legal, aspect ce indică intenția legiuitorului de a-i conferi acesteia sensul ei comun, acela de operațiune de acordare a unui credit, însă nu printr-un transfer direct de la creditor la debitor al sumei ce formează obiectul creditului, ci prin interpunerea între aceștia a cel puțin unei alte persoane prin intermediul căreia obiectul creditului ajunge de la creditor la debitor. Acesta din urmă este și sensul avut în vedere de legiuitor în reglementarea normei de incriminare analizate, prin această fiind sancționată penal orice formă de creditare efectuată de către orice persoană fizică, atât în mod direct, cât și prin persoane interpușe, având ca finalitate efectuarea unor plăți folosind sume de bani provenite din neevidențierea în actele contabile a operațiunilor comerciale efectuate și/sau a veniturilor realizate de către unul sau mai mulți contribuabili. În același sens, mai sunt folosite în drept noțiuni precum „garantare directă/indirectă”, „vot direct/indirect” etc. Așadar, din perspectiva sensului sintagmei „creditare indirectă”, dispozițiile art. 9³ din Legea nr. 241/2005 sunt clare, precise și previzibile, fiind în acord cu prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5).

65. În ceea ce privește critica referitoare la pretinsa suprapunere dintre infracțiunea incriminată prin textul criticat și cea de spălare a banilor, reglementată la art. 49 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 129/2019, Curtea constată că, în realitate, dispozițiile art. 9³ din Legea nr. 241/2005 reglementează o formă specială a infracțiunii incriminate prin prevederile art. 49 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 129/2019, particularizată prin aceea că fapta de transfer prevăzută de acestea din urmă se realizează prin operațiuni de creditare directă sau indirectă, iar bunurile la care se referă dispozițiile art. 49 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 129/2019 constau în sume de bani care provin din omisiunea evidențierii în actele contabile a operațiunilor comerciale efectuate și/sau a veniturilor realizate de către unul sau mai mulți contribuabili.

66. Așadar, dispozițiile art. 49 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 129/2019 reprezintă legea generală în raport cu prevederile art. 9³ din Legea nr. 241/2005, care constituie legea specială, aceasta din urmă fiind incidentă doar în cazurile expres reglementate în ipoteza sa și putând deroga de la legea specială, conform principiului *specialia generalibus derogant*.

67. Așa fiind, prevederile art. I pct. 6 din lege sunt clare, precise și previzibile, fiind în acord cu dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5).

68. Referitor la dispozițiile art. I pct. 7 din lege, Curtea constată că reglementarea acestora constituie un pas important în trecerea, pe care statele trebuie să o facă, de la teoriile tradiționaliste de natură retributivă ale dreptului penal, conform cărora aplicarea unor pedepse privative de libertate în cazul comiterii infracțiunilor reprezintă o condiție *sine qua non* a restabilirii ordinii de drept, spre teoriile moderne specifice acestei ramuri de drept, potrivit cărora, în cazul infracțiunilor ce au ca scop realizarea unor câștiguri ilicite, principalul obiectiv al politicii penale etatice trebuie să vizeze descoperirea și confiscarea respectivelor bunuri (în sens larg), în vederea introducerii lor sau a contravalorii lor în bugetul public. Așadar, dispozițiile legale criticate constituie o formă de transpunere a dezideratului anterior menționat în politica penală a statului în domeniul evaziunii fiscale.

69. Mai mult, textele criticate prevăd, în cazul comiterii infracțiunilor de evaziune fiscală reglementate la art. 6¹, 8 și 9 din Legea nr. 241/2005, ca alternativă la angajarea răspunderii penale conform dispozițiilor Codului penal și ale Codului de procedură penală, plata unor sume de bani considerabil mai mari decât prejudiciul produs prin săvârșirea acestor infracțiuni. Astfel, nesesizarea de către organele competente a organelor de urmărire penală, cu consecința nepedepsirii făptuitorului, este condiționată, conform textului criticat, de plata integrală a sumei de bani reprezentând prejudiciul majorat cu 15% din valoarea acestuia la care se adaugă dobânzile și penalitățile [art. 10 alin. (1) teza a treia din Legea nr. 241/2005]; dispunerea, în cursul urmăririi penale, a unei soluții de clasare, în temeiul art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, este condiționată de plata integrală al prejudiciului produs prin infracțiunea de evaziune fiscală majorat cu 25% din valoarea acestuia la care se adaugă dobânzile și penalitățile [art. 10 alin. (3) teza întâi din Legea nr. 241/2005]; dispunerea în cursul judecării în primă instanță a unei soluții de încetare a procesului penal conform aceluiși temei, prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, este condiționată de plata integrală, în cursul camerei preliminare sau al judecării, până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești în primă instanță, a prejudiciului produs majorat cu 50% din valoarea acestuia la care se adaugă dobânzile și penalitățile [art. 10 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 241/2005]; pronunțarea aceleiași soluții în faza apelului este condiționată de plata integrală, anterior pronunțării unei hotărâri judecătorești definitive, a prejudiciului produs majorat cu 100% din valoarea acestuia la care se adaugă dobânzile și penalitățile [art. 10 alin. (3) teza a treia din Legea nr. 241/2005].

70. Totodată, pentru a fi aplicabile aceste măsuri alternative pedepselor, dispozițiile legale criticate prevăd un prag maxim al prejudiciului produs de 1.000.000 euro în echivalentul monedei naționale.

71. De asemenea, textele criticate permit, în cazul depășirii limitei maxime anterior menționate, doar reducerea la jumătate a limitelor speciale ale pedepselor prevăzute de lege pentru infracțiunile de evaziune fiscală comise, în cazul acoperirii integrale a prejudiciului, prin plata efectivă, până la primul termen de judecată, sau reducerea cu o treime a acestor limite, în cazul acoperirii integrale a prejudiciului, prin plata efectivă, ulterior primului termen de judecată până la soluționarea definitivă a cauzei [art. 10 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 241/2005]. În cea dintâi ipoteză, dacă prejudiciul este de cel mult 1.000.000 euro în echivalentul monedei naționale, poate fi aplicată pedeapsa amenzii [art. 10 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 241/2005]. Însă, potrivit alin. (6) al art. 10 din Legea nr. 241/2005, măsurile alternative anterior menționate sunt aplicabile doar făptuitorilor care nu au mai săvârșit o infracțiune de evaziune fiscală în ultimii 5 ani anteriori comiterii faptei pentru care să fi beneficiat de aplicarea acelorași măsuri.

72. Așadar, cu toate că dispozițiile art. 10 din Legea nr. 241/2005 reglementează măsuri alternative la pedeapsa închisorii, în cazul comiterii infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute la art. 6¹, 8 și 9 din aceeași lege, consistența valorică a sumelor ce trebuie plătite de către făptuitori conferă măsurilor alternative astfel reglementate un pronunțat caracter disuasiv, nefiind de natură să încurajeze comportamentul infracțional al acestora, astfel cum susțin autorii sesizării. Cu toate acestea, textele criticate creează pentru făptuitori premisa posibilității de a evita aplicarea unor pedepse penale privative de libertate,

prin plata acestor sume de bani considerabil de mari, aspect ce favorizează majorarea bugetului consolidat al statului.

73. Pentru aceste motive, Curtea reține că este neîntemeiată critica formulată de autorii prezentei sesizări, conform căreia dispozițiile legale criticate încurajează comiterea infracțiunilor de evaziune fiscală încălcând dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție.

74. Referitor la pretinsa încălcare prin dispozițiile art. 1 pct. 7 (cu referire la art. 10 din Legea nr. 241/2005) a prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție, Curtea reține că aceasta nu poate fi susținută, întrucât fiecare dintre măsurile alternative prevăzute la art. 10 din Legea nr. 241/2005 se aplică tuturor faptuitorilor care îndeplinesc condițiile prevăzute în ipotezele normelor juridice analizate. Or, reglementarea unui regim juridic diferit al acestor măsuri în funcție, pe de o parte, de valoarea prejudiciului produs prin comiterea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute la art. 61, 8 și 9 din Legea nr. 241/2005, iar, pe de altă parte, în funcție de etapa procesuală în care făptuitorul alege să acopere acest prejudiciu este justificată de caracterul obiectiv și rezonabil al celor două criterii anterior menționate. O astfel de soluție legislativă nu contravine principiului constituțional al egalității în drepturi, fiind în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia tratamentul juridic aplicabil unor persoane aflate în situații diferite nu poate fi decât unul diferit, iar impunerea egalității juridice în astfel de situații constituie ea însăși o încălcare a prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție (a se vedea, în acest sens, Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, și Decizia nr. 192 din 31 martie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 527 din 21 iunie 2005).

75. Așadar, dispozițiile art. 1 pct. 7 (cu referire la art. 10 din Legea nr. 241/2005) sunt în acord cu prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție.

76. În ceea ce privește pretinsa contrariedade dintre dispozițiile art. 10 din Legea nr. 241/2005 și cele ale art. 75 alin. (1) lit. d) și ale art. 76 alin. (1) din Codul penal, Curtea reține că această critică este neîntemeiată, întrucât dispozițiile legale anterior menționate reglementează o circumstanță atenuantă legală — constând în acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la primul termen de judecată, dacă făptuitorul nu a mai beneficiat de această circumstanță într-un interval de 5 ani anterior comiterii faptei [art. 75 alin. (1) lit. d) din Codul penal] — și, respectiv, unul dintre efectele circumstanțelor agravante — constând în reducerea cu o treime a limitelor speciale ale pedepselor prevăzute de lege pentru infracțiunile comise. Aceste prevederi legale trebuie aplicate în mod obligatoriu de către instanțe în procesul de individualizare a pedepselor penale dispuse ca urmare a soluționării cauzelor penale conform dispozițiilor Codului penal și ale Codului de procedură penală. Însă prevederile art. 10 din Legea nr. 241/2005 reglementează măsuri penale alternative pedepselor penale prevăzute pentru infracțiunile de evaziune fiscală reglementate la art. 61, 8 și 9 din cuprinsul său, măsuri a căror aplicare exclude incidența procedurii penale de drept comun și, prin urmare, aplicabilitatea prevederilor art. 75 alin. (1) lit. d) și ale art. 76 alin. (1) din Codul penal (judecătorul nefiind chemat, conform textelor criticate, să procedeze la individualizarea și aplicarea unor pedepse penale). Așadar, dispozițiile art. 10 din Legea nr. 241/2005 nu sunt aplicabile simultan cu cele ale art. 75 alin. (1) lit. d) și ale art. 76 alin. (1)

din Codul penal, acestea excluzându-se reciproc în soluționarea cauzelor penale, condiții în care corelarea conținutului normelor penale anterior analizate nu prezintă relevanță din perspectiva respectării exigențelor referitoare la calitatea legii și a principiului legalității incriminării.

77. Prin urmare, dispozițiile art. 1 pct. 7 (cu referire la art. 10 din Legea nr. 241/2005) nu contravin prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

78. Referitor la sintagma „același prejudiciu” din cuprinsul art. 1 pct. 7 [cu referire la art. 10 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 241/2005], Curtea reține că, din interpretarea sistematică a prevederilor art. 10 alin. (3) din Legea nr. 241/2005, metodă de interpretare care implică stabilirea sensului celei de-a doua teze a alin. (3) anterior menționat prin raportarea acesteia la prima teză a aceleiași alineat, rezultă cu claritate că expresia criticată are în vedere prejudiciul prevăzut în cuprinsul tezei întâi, mai exact un prejudiciu produs prin comiterea unei infracțiuni de evaziune fiscală dintre cele reglementate la art. 61, 8 și 9 din Legea nr. 241/2005, a cărui valoare nu depășește pragul de 1.000.000 de euro, în echivalentul monedei naționale.

79. Așadar, sensul sintagmei „același prejudiciu” din cuprinsul art. 10 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 241/2005 este clar, precis și previzibil, sintagma anterior menționată nefiind contrară prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

80. În ceea ce privește criticile referitoare la dispozițiile art. 1 pct. 8 (cu referire la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005) din lege, Curtea reține că titlul VII al părții generale a Codului penal reglementează, printre cauzele care înlătură răspunderea penală, prescripția răspunderii penale. Aceasta constă în stingerea raportului juridic penal de conflict ce ia naștere ca urmare a încălcării unei valori sociale prin comiterea de către o persoană a unei fapte prevăzute de legea penală și, prin aceasta, în stingerea dreptului statului de a trage la răspundere penală persoana care săvârșește o infracțiune, după trecerea unui anumit interval de timp de la data comiterii acesteia, respectiv după scurgerea termenului de prescripție. Se poate afirma, așadar, că o regulă de bază ce guvernează răspunderea penală constă în caracterul prescriptibil al acesteia. În acest sens, și Curtea Constituțională a reținut, în jurisprudența sa, că unul dintre principiile care guvernează răspunderea penală este cel al prescriptibilității acestei forme de răspundere, potrivit căruia dreptul statului de a trage la răspundere penală persoanele care săvârșesc infracțiuni se stinge, dacă acesta nu este exercitat într-un anumit interval de timp. De asemenea, Curtea a constatat că prescripția răspunderii penale are la bază ideea că, pentru a-și atinge scopul, acela al realizării ordinii de drept, răspunderea penală trebuie să intervină prompt, cât mai aproape de momentul săvârșirii infracțiunii, întrucât doar în acest fel pot fi realizate prevenția generală și cea specială și pot fi create, pe de o parte, sentimentul de securitate a valorilor sociale ocrotite, iar, pe de altă parte, încrederea în autoritatea legii. Cu cât răspunderea penală este angajată mai târziu față de data săvârșirii infracțiunii, cu atât eficiența ei scade, rezonanța socială a săvârșirii infracțiunii se diminuează, iar stabilirea răspunderii penale pentru săvârșirea infracțiunii nu mai apare ca necesară, deoarece urmările acesteia ar fi putut fi înlăturate sau șterse. Totodată, Curtea a reținut că, în intervalul de timp scurs de la săvârșirea infracțiunii, autorul acesteia, sub presiunea amenințării răspunderii penale, se poate îndrepta, fără a mai fi necesară aplicarea unei pedepse (a se vedea Decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 25 iunie 2018, paragraful 14).

81. Prin urmare, pentru a nu lăsa nesoluționate *sine die* raporturi juridice de conflict născute prin comiterea de infracțiuni, legiuitorul a reglementat, la art. 153—156 din Codul penal, prescripția răspunderii penale drept cauză de înlăturare a răspunderii penale.

82. Cu toate acestea, având în vedere importanța reglementării termenelor de prescripție de o manieră adecvată fiecărei categorii de infracțiuni, potrivit obiectivelor urmărite prin politica penală a statului, nimic nu împiedică legiuitorul ca, în contextul prevederii în cuprinsul legilor speciale a unor infracțiuni specifice domeniilor vizate de acestea, să reglementeze termene de prescripție cu caracter special, care vor fi aplicate prin derogare de la prevederile Codului penal mai sus menționate, potrivit regulii de interpretare a normelor juridice *specialia generalibus derogant*.

83. O astfel de reglementare este și cea de la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005, care, având în vedere necesitatea descoperirii și sancționării infracțiunilor de evaziune fiscală, reglementează, în cazul acestora, cu caracter de excepție, ca moment al începerii curgerii termenului de prescripție a răspunderii penale o dată ulterioară comiterii faptei, respectiv data sesizării organului fiscal sau a sesizării organelor de urmărire penală, dar nu mai târziu de 10 ani de la data comiterii infracțiunii. Această dispoziție penală creează un regim juridic mai aspru în raport cu cel prevăzut prin regulile cu caracter general referitoare la cursul termenelor de prescripție a răspunderii penale prevăzute la art. 153—156 din Codul penal, regim juridic de natură să garanteze realizarea scopului avut în vedere de legiuitor cu prilejul adoptării legii criticate, acela al recuperării prejudiciilor materiale provocate prin comiterea infracțiunilor de evaziune fiscală.

84. Așa fiind, dispozițiile art. I pct. 8 (cu referire la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005) din lege sunt clare, precise și previzibile fiind în acord cu prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) coroborate cu cele ale art. 23 alin. (12).

88. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 54 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și deputați neafiliați și constată că dispozițiile art. I pct. 6 [cu referire la art. 9² alin. (1) lit. c), la art. 9² alin. (2), coroborat cu alin. (1) lit. b) al aceluiași articol, și la art. 9³ din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale], ale art. I pct. 7 (cu referire la art. 10 din Legea nr. 241/2005), ale art. I pct. 8 (cu referire la art. 10¹ din Legea nr. 241/2005), ale art. II pct. 1 și ale art. III pct. 1 din Legea privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și a Legii privind unele măsuri pentru consolidarea capacității de combatere a evaziunii fiscale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 19 martie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Cristina Teodora Pop